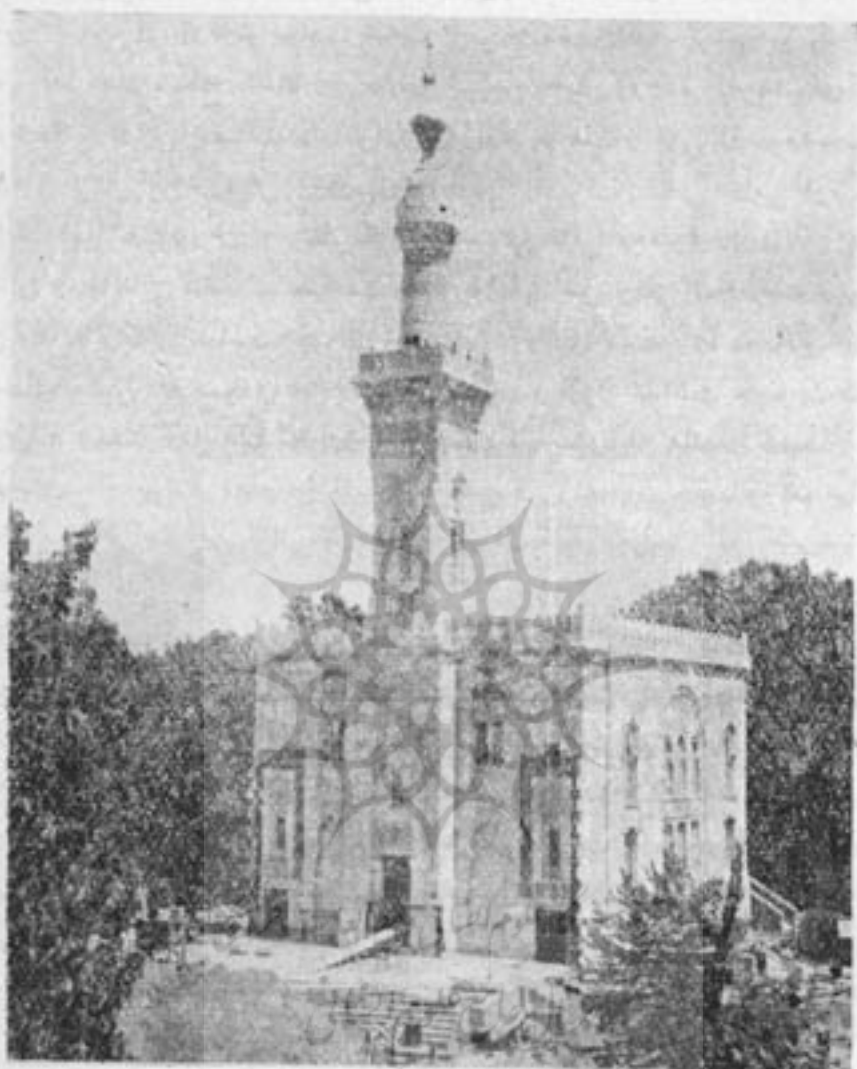

مسجد واشنگتن

تعارف «وداد»

بنای مسجد واشنگتن

خوانندگان مجله کمابیش اطلاع دارند که ازچندی پیش مسجدی در واشنگتن از طرف مسلمانان مقیم امریکا در دست ساختمان است و اکنون بنای آن در شرف اتمام میباشد.

جای بسی خوشوقتی است که پس از ادوار تاریک تعصب و خشونت مذهبی اغلب ملت‌های جهان بدین گفته باسکال دانشمند و متفکر معروف فرانسوی معتقد و معترف گردیده‌اند که «ایمان عهدیست که انسان باخدای خود میبندد» و به‌بارت دیگر در این عهد باطنی و روحانی شخص ثالثی حق مشارکت و مزاحمت ندارد.

شکی نیست که در ادوار گذشته در بسیاری از نقاط جهان مذهب وسیله سوء استفاده بعضی از سلسله جنبانان بی ایمان بوده است و نیز همه میدانیم که تعصبات مذهبی گاهی از اوقات موجب سخت ترین و اسف انگیز ترین خونریزیها شده است. اما تجارب تلخ گذشته این نتیجه شیرین را بیار آورده که ملت‌های آزاده و آزاد رهایی از این تعصبات و برقراری آزادی مذهب را یکی از ضروریات بشری دانسته و برای آن در میان آزادیهای اساسی افسراد انسانی مقامی ارجمند قائل شده‌اند. این تغییر روش که بنظر نگارنده مبثانی عالی و معنوی دارد اگر هم بگفته معاندان و مخالفان بمقتضای سیاست باشد باز مایه خوشوقتی تمام است زیرا که نشان میدهد زعمای سیاست نیز ارزش واقعی آزادی مذهب را دریافته و از تعقیب رویه‌های پیشین که سودی جز تشدید مصائب و آلام نداشت منصرف شده‌اند. میگویند: بهشت آنجاست کلازاری نباشد. اگر پیشوایان ملت‌های جهان بتوانند آزادیهای اساسی مردمان مختلف را تأمین و برای آن آزادیها در میان ملل مختلف متقابلاً احترامی قائل شوند بسیاری از گرفتاریهای عالم بشریت از بین خواهد رفت.

باری صحبت ما از آزادی مذهب و ساختمان مسجد واشنگتن بود. ملت ایران بشهادت تاریخ طولانی و پر اهمیت خود همیشه در مورد مذهب نهایت اغماض را داشته و حتی ملل مغلوب را نیز از این حیث بهیچوجه در فشار و ناراحتی قرار نینداده است و اگر درین یکی دو قرن اخیر اختلافاتی بعنوان مذهب روی داده علت آن بیشتر مربوط بداخله کشور نبوده است. بدینجهت اخبار خوشی که در این اواخر راجع بمذهب اسلام میرسد و نوید آزادی و آسایش بیشتری را برای برادران مسلمان دور افتاده در بر دارد در کشور ما با اهمیت و خوشوقتی بی نظیری استقبال میگردد.

درین سالهای اخیر پس از آنکه مسجد و انبیک در نزدیکی لندن بنا گردیده چندین اقدام دیگر نیز از لحاظ توسعه مطالعات اسلامی و رفاه معنوی مسلمانان مقیم ممالک خارجه بعمل آمده است که اهم آنها تأسیس شعبه مطالعات اسلامی در دانشگاه مک کیل در کانادا و بنای مسجد واشنگتن بوده است.

شاید نگارنده توفیق آنرا داشته باشد که در باره اقدام دانشگاه مک کیل در یکی از شماره‌های آینده بتفصیل شرحی بنویسد. در این شماره منظور ما این است که مختصری در باره مسجد واشنگتن و کیفیت پیدایش و بنای آن صحبت کنیم.

قریب نه سال پیش از این محمد منیر ارته کن سفیر کبیر ترکیه در واشنگتن درگذشت و مسلمانان مقیم آنشهر ناگهان متوجه شدند که برای ادای فرایض مذهبی در مورد تدفین اموات خود وسایل لازم منجمله مسجد و معبدی ندارند. این پیش

آمد مایه ناراحتی خاطر و تنبه آنان گردید و بلافاصله یوسف حواری از مسلمانان فلسطین مقیم واشنگتن که ثروت و حرمت و اعتبار فراوان دارد و مرد عمل و اقدام است بهمراهی محمود حسن پاشا که در آن موقع سفیر کبیر مصر در آمریکا بود مقدمات بنای مسجدی را فراهم ساخت و طولی نکشید که مسلمانان علاقمند بجنب و جوش افتاده حسابی جهت جمع آوری وجوه باز کردند. در اینجا بی مناسبت نیست که کلمه ای چند درباره زندگی و فعالیتهای یوسف حواری گفته شود.

یوسف حواری در سیزده سالگی (سال ۱۲۷۷) از مولد خود فلسطین به قصد انگلستان براه افتاد و در نتیجه اشتباهی که در تعیین مقصد روپس داده بود از بمبئی سردر آورد. معینا با وجود صغر سن نومید نشد و پس از آنکه مدتی در بمبئی بيشخدمتی و نوکری گذراند آننگ انگلستان کرد و بفاصله کمی راه آمریکا را در پیش گرفت در صورتیکه از مال دنیا جز مبلغ شصت و پنج دلار اندوخته ناچیز ایام خدمت هیچ نداشت. چون نیویورک رسید ندانستن زبان انگلیسی و عدم آشنائی بمحیط جدید زندگانی خود مدتی کوتاه یوسف را ناراحت نمود ولی طولی نکشید که جوان فلسطینی دوستانی پیدا کرد و بزبان محل آشنائی یافت. پس از اقامت مختصری در نیویورک یوسف حواری بواشنگتن رفت و اکنون قریب پنجاه سالست که در آن شهر اقامت دارد و زندگانی وی طوری بوده است که نمونه مکارم اخلاقی و صفات حمیده انسانی بشمار میرود. شغل کنونی وی مربوط بامور ساختمانی میباشد ولی یوسف حواری در سالهای اول ورود بواشنگتن سختپاکشیده و رنجباز بوده تا آنکه امروزه در محیط خود از متمکنین و سرشناسان واشنگتن گردیده است. نخستین اقدام موفقیت آمیز وی بسال ۱۳۰۲ بود که بامعماری بنام فرانک وایت آشنا و شریک شد. این شراکت طولی نکشید و یوسف بدون آنکه نسبت بوایت کله گذاری و شکایتی داشته باشد تصمیم گرفت مستقلا بکار پردازد. از آن بیعد موفقیت حواری حیرت انگیز بوده است و بلا آنکه تحصیلات رسمی نکرده کفایت و لیاقتی دارد که وی را در ردیف بهترین مقاطعه کاران واشنگتن قرار میدهد. در سالهای کساد و بحران اقتصادی که پس از ۱۹۳۰ روپداد یوسف حواری نیز بمناسبت ورشکستگی یکی از بانکها قریب یکمیلیون دلار از دست داد و بدانفکر افتاد که بسوی مسقط - الرأس خود باز گردد.

امازن او مانع از اجرای این تصمیم گردید و تشویقش نمود تا کار و کوشش را از سر گیرد، این بود که یوسف فعالیت خود را دوچندان کرد و بالمآل نه تنها شکست خود را جبران نمود بلکه بیش از پیش ثروت و اعتبار یافت و منتهای خوشوقتی او ازین بود که دیناری از قروض سابق بگردنش نمانده بود.

امروزه یوسف حواری زندگانی بسیار مرفه و ثروت و مکننت قابل ملاحظه ای دارد و قریب ۷۵ بنای مسکونی دارای آپارتمانهای متعدد تحت نظارت او ساخته شده است که همه حاکی از استمداد و حسن اداره او در امور ساختمانی میباشد ولی

شکی نیست که در ادوار گذشته در بسیاری از نقاط جهان مذهب وسیله سوء استفاده بعضی از سلسله جنبانان بی ایمان بوده است و نیز همه میدانیم که تعصبات مذهبی گاهی از اوقات موجب سخت ترین و اسف انگیز ترین خونریزیها شده است. اما تجارب تلخ گذشته این نتیجه شیرین را بیار آورده که ملت‌های آزاده و آزاد رهایی از این تعصبات و برقراری آزادی مذهب را یکی از ضروریات بشری دانسته و برای آن در میان آزادیهای اساسی اقراد انسانی مقامی ارجمند قائل شده‌اند. این تغییر روش که بنظر نگارنده مبثانی عالی و معنوی دارد اگر هم بگفته معاندان و مخالفان بمقتضای سیاست باشد باز مایه خوشوقتی تمام است زیرا که نشان میدهد زعمای سیاست نیز ارزش واقعی آزادی مذهب را دریافته و از تعقیب رویه‌های پیشین که سودی جز تشدید مصائب و آلام نداشت منصرف شده‌اند. میگویند: بهشت آنجاست کز آری نباشد. اگر پیشوایان ملت‌های جهان بتوانند آزادیهای اساسی مردمان مختلف را تأمین و برای آن آزادیها در میان ملل مختلف متقابلاً احترامی قائل شوند بسیاری از گرفتاریهای عالم بشریت از بین خواهد رفت.

باری صحبت ما از آزادی مذهب و ساختمان مسجد واشنگتن بود. ملت ایران بشهادت تاریخ طولانی و پر اهمیت خود همیشه در مورد مذهب نهایت اغماض ردا داشته و حتی ملل مغلوب را نیز از این حجت بیچوجه در فشار و ناراحتی قرار نمیداده است و اگر درین یکی دو قرن اخیر اختلافاتی بعنوان مذهب روی داده علت آن بیشتر مربوط به داخله کشور نبوده است. بدینجهت اخبار خوشی که در این اواخر راجع بیدهپ اسلام می‌رسد و نوید آزادی و آسایش بیشتری را برای برادران مسلمان دور افتاده دل‌بر دارد در کشور ما با اهمیت و خوشوقتی بی نظیری استقبال میگردد.

درین سالهای اخیر پس از آنکه مسجد و انکیک در نزدیکی لندن بنا گردیده چندین اقدام دیگر نیز از لحاظ توسعه مطالعات اسلامی و رفاه معنوی مسلمانان مقیم ممالک خارجه بعمل آمده است که اهم آنها تأسیس شعبه مطالعات اسلامی در دانشگاه مک‌گیل در کانادا و بنای مسجد واشنگتن بوده است.

شاید نگارنده توفیق آنرا داشته باشد که در باره اقدام دانشگاه مک‌گیل در یکی از شماره‌های آینده بتفصیل شرحی بنویسد. در این شماره منظور ما این است که مختصری در باره مسجد واشنگتن و کیفیت پیدایش و بنای آن صحبت کنیم.

قریب نه سال پیش از این محمدمنیر ارته‌کن سفیر کبیر ترکیه در واشنگتن در گذشت و مسلمانان مقیم آنشهر ناکهان متوجه شدند که برای ادای فرایض مذهبی در مورد تدفین اموات خود وسایل لازم منجمله مسجد و معبدهی ندارند. این پیش

آمد مایه ناراحتی خاطر و تنبه آنان گردید و بلافاصله یوسف حواری از مسلمانان فلسطین مقیم واشنگتن که ثروت و حرمت و اعتبار فراوان دارد و مرد عمل و اقدام است به همراهی محمود حسن پاشا که در آن موقع سفیر کبیر مصر در آمریکا بود مقدمات بنای مسجدی را فراهم ساخت و طولی نکشید که مسلمانان علاقمند بجنب و جوش افتاده حسابی جهت جمع آوری وجوه باز کردند. در اینجا بی مناسبت نیست که کلمه ای چند درباره زندگی و فعالیتهای یوسف حواری گفته شود.

یوسف حواری در سیزده سالگی (سال ۱۲۷۷) از مولد خود فلسطین به قصد انگلستان براه افتاد و در نتیجه اشتباهی که در تعیین مقصد رویداده بود از بمبئی سردر آورد. معینا با وجود صفر سن نومید نشد و پس از آنکه مدتی در بمبئی بيشخدمتی و نوکری گذراند آهنگ انگلستان کرد و بفاصله کمی راه آمریکا را در پیش گرفت در صورتیکه از مال دنیا جز مبلغ شصت و پنج دلار اندوخته ناچیز ایام خدمت هیچ نداشت. چون نیویورک رسید ندانستن زبان انگلیسی و عدم آشنائی بمحیط جدید زندگانی خود مدتی کوتاه یوسف را ناراحت نمود ولی طولی نکشید که جوان فلسطینی دوستانی پیدا کرد و بزبان محل آشنائی یافت. پس از اقامت مختصری در نیویورک یوسف حواری واشنگتن رفت و اکنون قریب پنجاه سالست که در آن شهر اقامت دارد و زندگانی وی طوری بوده است که نمونه مکارم اخلاقی و صفات حمیده انسانی بشمار میرود. شغل کنونی وی مربوط بامور ساختمانی میباشد ولی یوسف حواری در سالهای اول ورود واشنگتن سختپاکشیده و رنجها برده تا آنکه امروزه در محیط خود از متمکنین و سرشناسان واشنگتن گردیده است. نخستین اقدام موفقیت آمیز وی سال ۱۳۰۲ بود که بامعماری بنام فرانک وایت آشنا و شریک شد. این شراکت طولی نکشید و یوسف بدون آنکه نسبت بوايت گله گذاری و شکایتی داشته باشد تصمیم گرفت مستقلا مکار بردارد. از آن بیعد موفقیت حواری حیرت انگیز بوده است و با آنکه تحصیلات رسمی نکرده کفایت و لیاقتی دارد که وی را در ردیف بهترین مقاطعه کاران واشنگتن قرار میدهد. در سالهای کساد و بحران اقتصادی که پس از ۱۹۳۰ رویداد یوسف حواری نیز بمناسبت ورشکستگی یکی از بانکها قریب یکمیلیون دلار از دست داد و بدافکر افتاد که بسوی مسقط - الرأس خود باز گردد.

امان او مانع از اجرای این تصمیم گردید و تشویقش نمود تا کار و کوشش را از سر گیرد، این بود که یوسف فعالیت خود را دوچندان کرد و بالمآل نه تنها شکست خود را جبران نمود بلکه بیش از پیش ثروت و اعتبار یافت و منتهای خوشوقتی او ازین بود که دبئاری از قروض سابق بگردنش نمانده بود.

امروزه یوسف حواری زندگانی بسیار مرفه و ثروت و مکننت قابل ملاحظه ای دارد و قریب ۷۵ بنای مسکونی دارای آپارتمانهای متعدد تحت نظارت او ساخته شده است که همه حاکی از استمداد و حسن اداره او در امور ساختمانی میباشد ولی

آنچه پیش از همه این کامیابیها توجه و علاقه او را بخود مشغول داشته بنای مسجد واشنگتن است که اکنون بهراجل آخری خود میرسد و یوسف حواری نه تنها در این مورد صرف مال نموده بلکه قسمت اعظم اوقات خود را نیز وقف تکمیل ساختمان مسجد مزبور کرده است تا هرچه زودتر بارزوی دیرین خود برسد و فراتر از دینش برود بدون هیچگونه دغدغه خاطرری ادا نماید. البته مسلمانان سایر ممالک و اولیای مأمور امریکا نیز درین باره نهایت مساعدت را ابراز نموده اند مثلا در تاریخ ۲۰ مه ۱۹۵۳ خبر گزاریهای جهان اطلاع دادند که بنا بدرخواست متصدیان ساختمان مسجد واشنگتن اولیای امور مربوطه تصمیماتی اتخاذ کرده اند که بموجب آن محض احتراز از تأخیر در اتمام بنای مسجد مزبور مواد ساختمانی کمیاب بمقدار کافی در دسترس قرار داده خواهد شد.

باری مسجد واشنگتن بهمت مسلمانان و با مساعدت بیدریغ مقامات اداری امریکائی در خیابان ماساشوست شهر واشنگتن بنا یافته و نمونه بارزی از وجود آزادی مذهب در کشورهای شهر امریکا بشمار میرود همچنانکه سرگذشت خود یوسف حواری و هزاران نفر نظایر و امثال او نیز حکایت از وجود انواع دیگر آزادی در آن سرزمین میکند.

امید همه شیفتگان آزادی و آسایش بشر بر این است که بعضی دیگر از ملل جهان که صلاح کار را در تجدید مذاهب میدانند و مذهب را مایه تغذیر فکری بشر شمرده بحق بانا حق درصدد پیدا کردن نقاط ضعفی برای ادیان بر میآیند نیز بهدین نکته توجه کنند که اگر بنا باشد روزی دنیا روی آسایش و امان ببیند همه ملل باید با آزادیهای اساسی افراد بشر منجمله آزادی مذهب نهایت احترام را قابل شوند و در عین احتراز از خرافات و تعصبات بیجا تضییق و فشار را نیز بهیچوجه روا ندارند.

رتال جامع علوم انسانی

